

Apie tarnybą fregatoje „Aukštaitis“ ir ne tik apie tai

Kiekvienam tarnybą pradedančiam jaunuoliui norėtusi žinoti, kur bus paskirtas, kur atliks didžiąją tarnybos dalį. Karinės jūrų pajėgos (KJP) – viena iš tų vietų. Laivynas – kitoks pasaulis žmogui, visą gyvenimą praleidusiam krante. Tačiau atėjusiam tarnauti į KJP būtina sėkmė, kad patektų į Karo laivų flotilę. Didesnė galimybė pakliūti į KJP Štabo kuopą, kur jūreiviai atlieka panašią tarnybą kaip ir sausumos pajėgose.

Kas be ko, Karo laivų flotilė gyvena netradiciškai. Vienam mūsų jūreiviui kartą parūpo sužinoti, kodėl anglai savo laivus vadina moteriška gimine – „ji“? Jei pokalbyje būtų dalyvavęs koks anglas, tai jo atsakymas skambėtų kaip palyginimas: moteris = laivas. Kad laivas atrodytų gražiai, jį reikia dažyti, valyti rūdis, prižiūrėti visus mechanizmus. Nuo laivo būklės priklauso vado nuotaika, laivas turi charakterį ir išvaizdą, jį galima išmainyti į kita, bet pirmo laivo meilė ir sentimentai jam nepamirštami visą gyvenimą. Taigi laivas šiek tiek panašus į išleptą moterį, kuri be tinkamo dėmesio ir rūpestio vysta akyse.

Beje, viena moteris yra pasakiusi, kad „laivas – jūreivio puošmena“, tad išvadas darykime patys.

„Aukštaitis“

Fregata „Aukštaitis“, kaip ir kiti didieji KJP laivai, gavo vienos iš buvusių baltų genčių vardą, todėl iškart pradėtas glėboti Biržų (Aukštaitijos sostinės) miesto savivaldybės. Laivo herbas yra Biržų miesto herbas.

Laivas 1979 m. pastatytas Kijevo laivų statykloje ir 1980 m. lapkričio mėnesį perduotas Juodosios jūros karo laivynui (Sevastopolyje).

1982–1989 m. vykdė kovines užduotis Baltijos jūros karo laivyno sudėtyje Baltijos jūroje bei jos prieigose. 1983 m. rugsėjo 30 d. gavo pavadinimą „Komsomolec Latviji“. 1992 m. lapkričio mėnesį iš Liepojos Sovietų Sąjungos Baltijos karinio laivyno laivas perėjo į Lietuvos pakrančių apsaugos rinktinės Atskirąjį laivų divizioną. Laivo vadu paskirtas kpt. Itn. Artūras Andrušaitis.

Trumpi duomenys apie laivą: vandens talpa – 982 t, ilgis – 71,2 m, plotis – 10,29 m, aukštis – 22 m. Laivas turi du pagrindinius variklius ir dujų turbiną, kurių bendra galia yra 38000 arklio jėgų. Reikėtų paminėti, kad šis klaivas turi tiek pat galios, kiek ir nauja, dvigubai ilgesnė Vokietijos „Sachsen“ klasės fregata (vandens talpa 5,600 t), todėl šie skaičiai net ir visko mačiusiems vakarų šalių ekspertams yra įspūdingi. Tai leidžia pasiekti apie 35 mazgų, t. y. – apie 65 km per valandą greitį. Nežinantiesiems dar reikėtų paaiškinti, kad vandens talpa yra tonomis matuojamas vandens tūris, kurį išstumia į vandenį nuleistas laivas.

Fregata „Aukštaitis“ turi įvairios ginkluotės, kurią aptarnauja antra ir trečia kovinės dalys. Į kovinius padalinius įtraukiamas ir nemažas šauktinių būrys. Antra kovinė dalis atsakinga už artilerinius laivo ginklus: superiorintą 57 mm ir greitašaudę 30 mm patrankas, taip pat – priešlėktuvinės ir priešlaivinės paskirties raketas. Trečia kovinė dalis atsako už reaktyvinių giluminių bombų paleidimo įtaisą, skirtą kovai su priešu povandeniniais bei antvandeniniais laivais ir gynybai nuo priešų priešlaivinių raketų bei torpedų.

Dabar įgulą sudaro 8 karininkai, 25 liktiniai ir 27 šauktiniai, bet keičiantis etatams pareigybių

skaičius laive gali kisti.

Laivo užduotys: LR teritorinės jūros, pakrančių ir išskirtinės ekonominės zonos kontrolė, apsauga ir gynyba. Laivybos kontrolė ir reguliavimas. Konvojavimas ir parama visuomenei, laivų gelbėjimo ir paieškos operacijos. Klaipėdos uosto ir Būtingės terminalo bei jūroje esančio plūduro patruliavimas.

Rutina

Kiekviena darbo diena laive prasideda 6 val. Atliekama ginkluotės apžiūra, jos aptarnavimas, laivo mokymai ir pratybos, laivo tvarkymas ir pan. Beje, laivas tvarkomas apie 3-4 kartus per dieną, nes uždaroje patalpoje gyvenant dideliame kiekiui žmonių, dėl ventilacijos ir nuolatinio judėjimo dulės ir kitos smulkios dalelės kaupiasi akimirksniu. Kas netiki tuo, laive gali savo kailiu patirti. Nereikia nė 3 valandų, kad vieta, kur buvo nuvalytos dulės, atrodytų kaip savaitę nevalyta vieta bute. Ar švara būtina? Aišku, nes tokioje erdvėje kaip laivas, jei nebūtų deramai rūpinamasi sanitarinėmis sąlygomis ir asmens higiena, ligos pridarytų daug bėdos. Švara ypač būtina prie laivo techninių įrenginių dirbantiems įgulos nariams.

Pratybos jūroje su KOP sraigtasparniu MI-8.

Laivo vairinė. Pirmas iš dešinės – dabartinis laivo vadas kpt. lt. D. Pocius.

Iš įdomesnių kasdienių darbų paminėtinos treniruotės koviniuose postuose, mokymasis rišti mazgus, atpažinti šviesos, garsinius bei vėliavinius signalus. Neįpratusiam gali pasirodyti keista, kad visi laivo dienotvarkės punktai yra palydimi garsinių signalų ir paskui pasigirstančios komandos.

Laisvalaikį kariai gali leisti kaip išmanydami – priklauso nuo asmeninių poreikių ir vaizduotės. Būna ir tokių, kurie įstengia visą laisvą laiką pramiegoti. Beje, kaip visur, visokių žmonių reikia.

Dar reiktų paminėti, kad be visų popierinių ir kitų kasdienių darbų fregata „eina jūron“ vyk-

Salvė iš 57mm patrankos AK-725.

dyti kovinių šaudymų ir kitų mokymų, dalyvauti Lietuvos ir tarptautinėse jūrų pratybose.

Tenka bendradarbiauti su KOP gelbėjimo sraigtasparniais, karių vadinamų „malūnais“. Jais dažniausiai treniruojami pilotai, kad galėtų sąveikauti su laivais, nuleidžiant ant denio gelbėtojus, kartu atliekant paieškos ir gelbėji-

mo darbus jūroje, evakuojant žmones iš degančių platformų, ir pan.

Laivo kalba

Karo laivų flotilėje, palyginti su likusiu pasauliu, kalbama savotiškai. Sausumoje tarnaujantiems kariams daiktų pavadinimai yra panašūs ar sutampantys su civilių vartojamais, o karo laivus pagal kalbą galima sieti tik su civiliniu laivynu, nors ir ne visu šimtu procentų. Pavyzdžiui, tualetas – „galjūnas“, virtuvė – „kambūzas“, karininkų ir viršilų patalpa, kur jie valgo ir sėdi, – „kajutkompanija“, atviras denis laivo centre – „škafutas“ ir t.t. Naujokams reikia laiko, kad perprastų šiuos pavadinimus, nes laivo dalys dažnai vadinamos savais, kartais neterminiais žodžiais. Dauguma tokių žodžių yra tarptautiniai, atėję iš senųjų jūrinių valstybių – Olandijos ar Didžiosios Britanijos. Aišku, jie buvo sulietuvinti, bet bendraujant su užsieniečiais iš kitų karinių laivynų kartkartėmis galima suvokti juos šnekant apie bendrus dalykus, net nesuprantant visos išsakytos minties.

Kas yra jūros liga?

Kalbų apie šį reiškinį yra visokių, bet paprastai daugelis blogu oru pabuvojęs jūroje susidūrė su šiuo negalavimu. Jūros liga – tai laikinas organizmo vestibuliarinio aparato sutrikimas dėl neįprasto kūno judėjimo. Paprasčiau kalbant, ja galima susirgti ir sausumoje, ir lėktuvu skrendant, tai nėra vien jūrai būdinga liga. Pagrindiniai jos požymiai – pykinimas, vėmimas, galvos svaigimas, sausumas burnoje, silpnumas, apetito praradimas. Tai nėra maloni būseną, bet su ja galima susigyventi. Nedaug žmonių šia liga nepaliauja sirgti – tokiems gal ir ne vieta karo laivų flotilėje; yra ir tokių, kurie perserga, bet vis tiek šeria žuvis esant blogam orui, nors kitų, anksčiau minėtų požymių nelieka – nei pykinimo, nei galvos skausmo; yra tokių, kuriems pirmas kartas būna vienintelis; galiausiai yra ir tokių, kurių ši liga neįveikia. Iš anksto patikrinti neįmanoma, paprasčiausiai reikia atsidurti jūroje blogu oru, ir tiek... Tada laukti...

Iš užsienyje studijavusių KJP karininkų teko girdėti visokių istorijų apie jūros ligą, gal labiausiai įsimintinas šiuo požiūriu buvo turas nuo Danijos iki Grenlandijos. Tada nelaimingas kadetas gulėjo ant gulto kone visą savaitę. Naudos iš šios patirties buvo tiek, kad jaunuolis po to karto įgavo atsparumą ir, jei šaltiniai neapgauna, daugiau bėdų nėra turėjęs.

Galiausiai reikėtų pabrėžti vieną dėsningumą: perėjus iš vieno laivo į kitą ir su juo išplaukus į jūrą, negali būti tikras, kad jūros liga ne-

liška, pasisemti naujų jėgų ir t.t. Tik įvertinę buvimo krante ir jūroje skirtumus, pradedame vertinti tiek viena, tiek kita. Kol geras oras jūroje, tol ir lengvas supimas maloniai migdo, o šviežias oras plaučius pravaldo, tada sausumos niekas per daug ir nepasigenda. Bet tereikia šiek tiek stipriau vėjui pūstelti, ir visų akys jau žvilgčioja į kranto pusę ir jūreiviai su nekantrumu laukia grįžimo atgal.

Pabaiga

Žodžiu, visiems, norintiems išbandyti jėgas po bazinio kurso Mokomajame pulke, siūlyčiau rinktis Karinės jūrų pajėgas ir būtent Karo laivų flotilę, nes čia verda kitoks gyvenimas. Kartais šiek tiek nuobodus, kartais sunkus, bet visa tai tėra iššūkis drašiams ir savo galimybių ribas norintiems praplėsti žmonėms. Nes tiek čia, tiek visur kitur tarnyba ir su ja susiję dalykai priklauso nuo asmeninio nusistatymo bei noro tobulėti.

*Viršila B. Bertašius
kulkosvaidžiu „nainka“ jūrinį taikinį.*

pasikartos. Vien todėl, kad laivai, kaip ir moterys, elgiasi nevienodai – dėl gramzdos, ilgio, pločio, bangų krypties ir „charakterio savybių“.

Jūrų romantika

Tiek jūroje, tiek nuo kranto galima stebėti gražius saulėlydžius, bet jūrinę romantiką žmonės suvokia tik pabuvę laive geru oru. Gera krante žavėtis bangų mūša, bet jūreivius kartais apima toks noras – pabėgti nuo sausumos rutinos ir įprastos tarnybos, pailsėti mora-

Ltn. Remigijus Zabiela
Fregatos F12 „Aukštaitis“
kovinės dalies vadas
Autoriaus nuotraukos

